LIBER XII

SCTh 12.1 *De decurionibus*

c.1 proibet iudices uacationem praestare curialibus ciuilium munerum sed ad principem debere referri hic etiam qualiter gesta debeant confici apud municipes[i]

c.2 ii dicit debere nosse qui de exordio mensis quod publici iuris est[a]

c.3 iii iubet decuriones tabelliones non esse tabellio uero si ad curiam uocetur excusatione non utitur

c.4 iiii praesides eos fieri non debere qui omnes honoris gradus in sua patria minime peregerunt peractos spectabiles fieri[1]

c.5 u de ducenariis praecipit uel diuersis honoribus siue in comitatu siue in prouincia non debere per ambitionem sed meritis adimpleri curiales etiam qui cupiunt declinare cu*ri*⌜am⌝ iudices factos codicillos ab eis auferri. diuisit hanc constitutionim in tribus partibus in scrinariis in curialibus et ex incolis curialibus factis[2] [b]

c.6 ui honoratos. siue honoratas contubernio seruarum uel seruorum abstinere debere curialem proibet simili modo pro defensione potentis ancillae coniungi hic diuisionem facit ut si nescientibus procuratoribus in metallum ancillam damnandam decurionem insula exilio relegari si emancipatus sit proscribi iubet ut res mobiles fiscus capiat immobiles ad curiam ciuitatis eius transitum faciant si aut filios aut parentes non habuerit procuratores conscios uel non prodentes metallo damnandos quodsi dominus scierit et non uetuerit uel prodiderit ipse fundus fisco sociari cum omni iuri suo in ciuitate si contigerit dimidiam partem proscribi iubetque ut si cognitam legem non in domo sua sed in ospitio seruule missum fuerit uel cognitum in pecuniam damnetur

c.7 uii praecipit decem et octo annorum filios curialium munera ciuilia adinplere

1 ms: 'omnes'
2 ms: com(itatu); H: curiam, M: *curiam*

a est M: *add.* dubitauit, *a librario praetermissum ut ex ipsa constitutione colligitur*
b debere H: *add.* eos

i H: *de gestorum confectione apud municipes h.l. nihil legitur in CTh*

c.8 uiii decuriones ad annonas exigendas ante tres menses nominari oportere ut si recusauerint alii ut fiant[1]

c.9 uiii curialis siue in sua causa siue in publica prius eum non debere profisci nisi iudici nuntiarit

c.10 x in hac praecipit ut quicumque seu ex genere curialium est restituatur suae origini seu ex quacumque militia

ad u. *si quid … probetur*
S2: nota de curiali militante

c.11 xi qui dimissa curia militauerunt si nondum primipili sunt ad curiam censuit reuocari sed illos solos arcet reuocari qui suis laboribus perierunt[2] [a]

c.12 xii de curiali min⌈---⌉/ ⌈---⌉/ ⌈---⌉/ ⌈---⌉

c.13 xiii curiales deserta curia militantes intra xx annos ad curiam reuocari

c.14 xiiii hoc in xi est ut filii cuiuscumque iudicis ex curia descendentis curiae redderentur modo praecepit ut muneribus conpletis iudicio principali honores accipiant alios uero a praefectis honoribus donari ut si honoribus minus apti sunt curiae restituantur sic tamen ut qui a principe honoribus donantur liberi sint filii curiae reuocentur euertens uero fiscalia honorem senatorium petens non admittatur[3] [b]

c.15 xu ueteranorum filios curialibus sociandos ita ut sed etiam qui perfecerint curiae suae dentur[4] [c]

c.16 xui fugiens magistratus honorem si pertinacia permanserint ordinati ipsorum bona capiant quodsi inuenti fuerint duorum annorum honera patiantur simili modo in omnibus qui fugiunt rei publicae functiones

c.17 xuii ⌈---⌉/ ⌈---⌉

c.18 xuiii secundo eadem dignitate promeritus senatorem non fieri

c.19 xuiiii infantes octo annorum ad curiam nec nominari ad curiam nec accedere nisi octo et decem annorum factos etiam *iu*bet discingi[5]

1 ms: alii 'ut'
2 ms: 're'uocari
3 ms: reddere'n'tur, donari 'ut'
4 ms: 'ita ut'
5 H, M: iubet

a perierunt H, M: *leg.* meruerunt *ut ex constitutione colligitur*
b xi H, M: *leg.* uiii; fiscalia M: *add.* commoda *ut ex constitutione colligitur*
c sed H, M: *del*

c.20 xx curiales in agro conmanentes neque procuratores fieri neque ad curiam ciuitatensem accedere nisi et aetate perfecta et munere qui uero non conpleto honore sed suffragio adepti sunt codicilli ab eis auferantur[a] [i]

c.21 xxi flamones diales factos uel sacerdotes praepositos domorum fieri non debere[1]

c.22 xxii iii et x similis sed hoc hic minus habet quod superius ibi enim tempus statuis hic absolute defixit

c.23 xxiii in eos qui contumaciter abscendentes tertio edicto proposito ad curiam reuerti noluerunt si tamen intra xxx dies admoniti edicto non ueniant quartum edicto proposito et sic iudicari item absentis defensor ne quis contumax pronuntietur negotium dicit aut solas causas reddit absentiae

c.24 xxiiii curiam fugientes honore suscepto xxx auri libras multari

c.25 xxu iubet curiales per suffragium acceptum honorem munera subire ciuilia honore seruato

c.26 xxui iubet honoratorum filios uel doctorum ad ciuilia honera deuocari[ii]

ad u. *ex perfectissimis honorariis*
S2: nota de filiis doctor

c.27 xxuii iubet karthaginis curiales ad dimissam functionem munerum ciuilium rursus subiungi[2]

c.28 xxuiii kalendis marciis nominationes fieri[iii]

c.29 xxuiiii praecipit magistratus ad condicionis suae necessitatem cogi reuocari quo possint expensas quas ciuitas pro eisdem fecit restituere et nullatenus curia derelicta ad ordinem uenire senatorium[3]

c.30 xxx curiales conpelli proibet pro re priuata honera sustinere quia ciuitatibus satisfaciunt seruiendo

c.31 xxxi proibet tabulariorum filios uel scribas uel memorantos parentes ad militiam adspirare quodsi reperti fuerint intra quinquennium reuocandos sed curiae eosdem reuocari

1 ms: flami'o'nes
2 ms: 'ad'
3 ms: xxuiii'i', 'cogi'

a sunt M: *add.* officium

i in agro conmanentes H, M: *haec verba non extant in CTh*
ii doctorum H, M: *in CTh est* magistris studiorum
iii *à partir d'ici le scribe V2 commence, jusqu'au fin du ms.*

ad u. *necdum inpleto quinquennio*
S2: nota contraria supra con. xxii

c.32 xxxii filios militantium qui idonei armis fuerint non reperti curiae tradi curiasque iubet multitudine aumentari[1]

c.33 xxxiii iubet curia declinantes et conferentes se ad rei priuatae patrimonium si xxu iugerum sint possessores reuocandos et maiora rei priuatae habuerint reuocandos sin minus .a. xxu iugeribus habuerint non reuocari sic tamen ut si fraudi fecerit distraens partem suorum iugerum distraens quanti cognitum fuerit fisco societur[2] [a]

c.34 xxxiiii niceos ciues praecipit adeptos honorariam dignitatem curiae reuocandos[i]

c.35 xxxu similis xxxii contraria est ii et xx huic

c.36 xxxui ex comitibus uel ex praesidibus iubet qui suffragio honores meruerunt depositos curiae debere restitui absque illis qui uel in actione sunt positi uel legatione directi contraria xxu[b]

c.37 xxxuii superioribus similis uel de curialibus militantibus curiae reuocandos addit etiam hoc fieri in calcariensibus fabricensibus et argentariis

c.38 xxxuiii superiori similis sed haec de domesticis protectoribus narrat et de scolaribus uel palatini iubetque comites necdum iusto completo curiae restitui qui neque in proeliis neque in necessitatibus publicis fuerint[c]

c.39 xxxuiiii uetat curiales seruilibus adfici iniurias corporales

c.40 xxxx similis xxuii ut aliis superioribus sed hoc addit ut contra functionem publicam nomine militiae non muniantur

c.41 xxxxi praesides uel comites qui tantum pro excusatione codicillos meruerunt non excusentur a functionibus publicis ui et xxx simi-

1 ms: milita[riorum]ntium
2 ms: rei p(riuatae) (2x)

a .a. L: *pro* agri?
b actione H, M: *leg.* administratione
c iusto H, M: *add.* tempore

i niceos H: *qui h.l. commemorantur cives Nicaei haud dubio orti sunt ex eo, quod auctor duas syllabas extremas inscriptionis ... coniuxit, in quem errorem facile incidere potuit, si, ut in Vatic. Codicis Theod. exemplo saepius factum est, inscriptio et constitutionis textus nullo intercedente intervallo cohaerebant.* M: *de niceis constitutio adquam h. summ. pertinet minime loquitur; ex quo autem etiam colligitur haec summ. in hoc Cod. Th. exemplo non ab ipso eorum auctore sed a librario non satis perito scripta esse*

lis sed ibi de eis qui suffragium dederunt hic de nomine tantum uacuo locutus est

c.42 xlii haec superiori aequalis est sed hoc plus est quod etiam in ipso honore positi munera curiae sustinere. aliud rursus quodsi quis codicillos honoris acceperit et minus eos allegauerit ipsa careat dignitate finis eiusdem uii xxxx similis est ut de curia nati ad officia transeuntes curiae reuocandos[a]

c.43 xliii superiori si⌜milis est⌝ de curialibus uel de eorum filiis quodsi filii sunt curialium etiam prope *mun*⌜era con⌝pleuerunt militiae completa mu*nera* patriae suae subdendos[1] [b]

c.44 xliiii ui et xxx similis est ibi generaliter hic specialiter locutus est de his qui suffragiis honores potiti[c]

c.45 xlu superioribus par est sed hoc haec plus continet ut ueterani etiam curiae subdantur honoribus

c.46 xlui iubet aduocatos uel eorum genus a cacerdotio defensionis priuilegium habere a curiae numquam hoc romae priuilegio utantur in prouinciis autem excusabiles non sint[2] [i]

c.47 xuii uiiii et xxx similis est multae quantitas constituta iudicem si docuerint ferire eos poena furore quinque libras eum multandun officium eius decem[3] [d]

c.48 xluiii superius de his qui se ad militiam contulerunt locutus est uel ad praesidatus uel comitis honorem modo de his qui .. senatoriam sibi adquisierunt dignitatem ut senatores suis ciuitatibus restituantur praesides quae praesumpserint soluant

c.49 xluiii episcopis tantum a curia suas facultates sit licitum excusare hic etiam de presbiteris diaconis secretionem fecit sub eo modo ut si probiti fuerint sanctam uitam habere usque ad subdiaconum excusabiles sunt discernit qui fraudi se clericos faciunt ut eorum heredes curiae redditi patrimonium paternum accipiant pro publi-

1 H, M: si*milis* est; H, M: mune*ra com*pleuerunt; H, M: munera
2 ms: ‘autem’
3 ms: ‘si’ docueri‘n’t

a nati H, M: *add.* debeant
b completa munera H, M: *pro* completis muneribus
c potiti H, M: *add.* sunt
d poena M: *pro* poenae

i romae H, M: *urbis Romae non fit mentio in c. 46. Aut lacuna est in exemplo CTh quod nobis superest, aut summarium corruptelam contraxit. ceterum Romae commemoratur etiam 13.3.5 et 13.5.4*

cis muneribus persoluendis alteram diuisionem ut si filios non habuerit propinquis qui per successionis gradus ad hereditatem uocantur duas portiones hereditatis tradat sibi tertiam seruans si et ipsi curiales sunt. ergo illas quae aut filii si non sunt aut parentes acceperint curiae dentur iubetque cum eas recipere cognita fraudulentia curiae seruiturus quodsi nullum habuerit agnatorum omnes res eius ad curiam transitum faciant adicit praepositos uel susceptores specierum ad aeclesiam confugientes restitui a clericis quodsi noluerint clerici eos restituere tunc demum iudici curialium de eis debere suggerri[1] [a]

c.50 l quattuor responsa reddidit ut si xpistianus declinet curiam reuocetur immunitate concessa auri adque argenti quod negotiatoribus indicitur sed tunc eos praestari oportere si exinde negotiantes publicum soluunt et quicumque curialium ad domum potentis confugit reuocetur singulorum solidorum multam inpositam receptoribus eadem poena statuta seruos capite plectendos ingenuus exilii deportatione plectatur[2] [b]

c.51 li segregat eos a curia qui per matrem et non per patrem originem ad curiam ⌈ducunt⌉[3] [c]

c.52 lii petentibus curialibus quosdam curiae fugientes incolas curiae reuocari praecipit ut si substantiosi sint quocumque loco res uenerint curiae debere subdendos si antequam conuenirentur incolatui non renuntiauerint item quodsi renuntiauerunt non teneri quamquam res conparauerint curialium tribus rebus statuit incolas liberari si arma gesserunt aut in expeditione cum militibus fuerunt aut praefecti facti sunt[4] [i]

c.53 liii nominationes ex die kalendarum ianuariarum inrite factas non ualere decuri*onum* nobilium ut putentur uel curialium filios liceat nominare[5] [d] [ii]

1 ms: iubetque 'cum'
2 ms: q(u)a[.....]*tuor*'r( )'s, serui'o's
3 H: ...unt M: ducunt
4 ms: 'non'
5 ms: 'non', decuri*on'u'm*; H: decurionum (*forsan* decuriones?) M: decur<-->m

a probiti M: *pro* probati
b argenti H, M: *add.* curiis
c ad curiam ⌈ducunt⌉ M: *leg.* a curia ducunt
d ut putentur H, M: *forsitan pro* opulentium?

i substantiosi H, M: *CTh* si eorum patitur substantia
ii ianuariarum H: *CTh* est Septembrium

c.54 liiii nouos curiales factos ueterum curialium praecipit honeribus non subdendos

c.54bis lu superiori similis curiales nouiter professos *aliorum* deb*ita* minime *s*⌜ubi⌝*a*cere[1]

c.55 lui qui xiii filios habet non solum curia liberetur uerum etiam inconcusse mott[2]

c.56 luii contraria superioribus id est uiii et xl hic tempus addit ut si decem annos in militia fuerint curia liberentur id est hi qui originem de curia ducunt[i]

c.57 luiii iubet curialem non prius fieri senatorem ...us conpletos omni......erum sic tamen ut eorum filii muneribus subrogentur[3]

c.58 luiiii superiori similis quodsi noluerit esse senator non fiat post completum munus filios qui de eo nascuntur si uelit fieri senatores

c.59 lx curialem morientem iubet quem heredem statuet aut curialem fieri aut munera persoluere quodsi nec hoc nec illud fecerit curiae eas cedat aut si clericus factus est curiae reuocandum[4] [ii]

c.60 lxi curiales iubet foris suae terminos ciuitatis non praesentari

c.61 lxii iubet patronos ex curialibus factos propter iudicium inportunitatem esse debere munitos

c.62 lxiii municipalem qui ad fabricensem accessit curia derelicta statui debere restitui etiam ipsorum originem ad h⌜unc⌝ officium proibet adspirare[5] [a]

c.63 lxiiii senatores egipti uetantes functionem publicam monacis mixti iubet ubicumque reperti fuerint quetui reuocandos quodsi latuerint illorum res curiae sociandas[6]

c.64 lxu nepos quis auum curialem habens militantem patrem non debere priuilegio militiae uti qui pater praeterit et ipse intra certum tempus id est decennium militiae restitui

[1] *le ms. a deux fois le texte de CTh. 12.1.54*; H: .....m debere sarcinum ...acere M: <------> debere minimum <----> cere

[2] ms: mott

[3] H: ...... us, omni*um mune*rum M: <--->us, omni<--> <--->erum

[4] ms: curialis'em' morien⟦tem⟧/tem, curi'a'e

[5] H: *hoc*, M: hunc (*ita cod.*, *Haenel tacite emendans:* ad hoc)

[6] ms: quetui *i.e.* coetui (*cf. SCTh 9.42.1, 15.1.3 pour le parallèle de* queptum)

[a] statui M: *add.* pristino; originem M: *add.* trahens

[i] uiii et xl H, M: *num.* xiii *an* xliii?

[ii] *le Code ne trait pas d'un décurion mourant, mais d'un décurion qui choisit les* partes ecclesiae, *c'est-à-dire, quelqu'un qui entre dans l'Église;* eas, *à savoir les* facultates

c.65 lxui uiii et .l. similis quia quod concessum est senatoribus ordini ciuitatis denegantur

c.66 lxuii curiales fieri nouos non oportet nisi quos coetus curialium elexerit et qui ob culpam exemptus est albo curiae sine curialium consensu reuocandum

c.67 lxuiii absque palatinis apud curiam nullus immunitatem habeat

c.68 lxuiiii iudices per adrogantiam non debere curiae damnorum inferre iacturam

c.69 lxx senatores qui contemtis honoribus fiunt functionibus subiacere superiori contraria uiii et l

c.70 lxxi susceptores qui ad honores adspirant dignitate careant

c.71 lxxii per obreptionem consensionis curialium non completis muneribus unde fugerant reuocari

c.72 lxxiii negotiator ad curiam uocari debere qui praedia aliqua comparauit

c.73 lxxiiii iubet illos qui neque administrauerunt neque palatino honore praediti sunt uel alicuius militiae dignitatem fulti sunt curiae reuocari[a]

c.74 lxxu senator de curia factus si plurimos filios habuerit unum curiae dare debeat. si unum antequam senator sit curiae pro eodem uicarius detur ita ut qui curiae datur diuisione filios facta utiliorem partem curiae traditur sortire debere per electionem rursus iubet unicum filium senatorem factum functionem curiae tolerare quodsi senator filium non habuerit et moriatur eximatur haec gleua de senatorio albo[1] [b] [i]

ad v. *quantum* (§2)
hic statuta priorum principum firmans iubet etiam filios in ordine senatorio permanere uel non permanere

ad v. *ius gladii* (§2)
aut magistri militum aut praefecti aut consulares aut comites.

c.75 lxxui ii et lxx similis adclamatione tamen ciuium si probati fuerint laborasse honores quos meruerint sortiantur[2]

1 ms: uicario'us'
2 ms: t(a)m(en) H, M: t(antu)m? L: t(a)m(en)

a dignitatem M: *valde verisimile est in exemplo quod librarius habuit* dignitate n *scriptum esse, id est:* dignitate non
b diuisione H, M: *add.* inter; partem H, M: *leg.* cum utiliore parte

i gleua H, M: *in CTh* glebae senatoriae brevibus eximatur

c.76 lxxuii haec generalis est sancitque ut ex omni domo qui curiae iuncti sunt protracti curiae socientur. ut occultatorem cum occultato poena proscribtionis plectatur

c.77 lxxuiii similis ii et lxx et hic praecipit nec aduocatos excipi oportere

c.78 lxxuiiii haec lex comitibus et magistris equitum scripta est ut ueteranorum filii uel alii ab ac re abstineant id est a militia

c.79 lxxx iubet priores ciuitatis illius ut si duo quis horum filios habeat unum militiae alterum curiae subministret. quodsi unum curiae restituat. iubetque ipsorum parentibus curiales excusatos in medio mitti debere

c.80 lxxxi uiii et xxx similis sed in stam etiam proibet curiales plumbi subdi tormentis[a]

c.81 lxxxii uii et xxx similis fabricenses curia reuocandos.

c.82 lxxxiii in superioribus graduum diuisionem statuerat modo uero generaliter iubet omnes curiae reuocandos

c.83 lxxxiiii cohortem debere si militare non potest curiae functionibus sociari

c.84 lxxxu superiori similis sed hic *tri*bus gradibus qui de curiis segregentur. infirmos. senes. clericos. quartum addit militiae desertores[1]

c.85 lxxxui similis duabus uiiii et xxx. et .i. et lxxx ut nullus a iudice curialium plumbis mactetur

c.86 lxxxuii similis secundae et septuagesimae curialem uetat datis muneribus ad honores peruenire
S2: nota curialis officium

c.87 lxxxuiii superioribus similis id est iii et xxx etiam eos qui suffragii honores conparauerint functiones eos oportere persoluere

c.88 lxxxuiiii contraria superiori id est lxiii iubet ex genere curialium militantes intra lustrum priuilegium habere palatinos annorum xxx[2]

c.89 xc si quos parentes a munere curiae excusauerint ibidem debere restitui ueteranorum autem filios si inbecilles sunt curiae mancipari

c.90 xci haec antiqua est et non tenet his temporibus

[1] *tri*bus H: ad*dit* M: <---->bus
[2] ms: 'id est lxiii'

[a] in stam H, M: *leg.* in ista

c.91 xcii curiales praecipit debitores exeuntes ut si inutiles elexerint id est nominauerint et pro se et pro eisdem ad debitum persoluendum debere conpelli[1]

c.92 xciii curialem procuratorem fieri uetat

c.93 xciiii u. et .lxxx. contrarior ibi iusserat discretionem uel partitionem fieri filiorum hic omnium senatorum filios curiae iubet innecti

c.94 xcu similis .uii. et lxxx id est ut nullus curialium furtiue. id est praemiis aut militet aut honores accipiat

c.95 xcui contraria est haec duabus uiiii et .lxxx et ii. et .l. in quinquagesima secunda praeceperat intra decennium curiae reuocari in .uiiii et lxxx intra quintum annum. in hac intra xu annum[2] [a]

c.96 xcuii curiales praecipit in partibus misiae de plebe. idoneos eligi

c.97 xcuiii in aegipto conductorem curialem esse non debere maxime susceptorem

c.98 xcuiiii uiii et lxx similis ut aduocati functio⌜nes⌝ soluant qui ex genere curialium descendunt et ui et lx similis[3]

c.99 c curiales iudaeos praecipitur immunes a curia non esse haec lex superiori contraria quia in superiori iusserat eos excipi[4] [i]

c.100 ci iii et lxxx iusserat ex curia fieri non debere et in superioribus per gradus praeceperat reuocari modo uero absolute locutus est

c.101 cii praecepit ut unumquemque ex genere curialium descendentem patris condicionem sequatur[5]

c.102 ciii curialem praecipit sacram adcipientem contra eos qui sunt aut obnoxii curiae non ualere uel si originales sint uel quos iudicium inuenerit id est ut praeiudicium nullus horum patiatur[6] [b]

c.103 ciiii tiriarciae arcem iubet inuitum non fieri[7] [ii]

1 ms: 'ad'
2 ms: 'secunda'
3 H, M: functiones
4 ms: 'iudaeos'
5 ms: unus'm'qui'uem'sque, descenden⟦s⟧'tem'
6 ms: 'id est'
7 ms: tiriarciae, *cf. p. 74, note 5*

a ii et l H, M: *pro* lui; secunda H, M: *pro* sexta
b a(ut) W: *seems to have another meaning than* aut

i contraria H, M: *cf. Gothofr. a.h.l. T. IV. p. 472 (ed. Ritter)*
ii tiriarciae *CTh*: syriarchia

c.104 cu curiales praecipit qui aeclesiis potius quam curiis seruire desiderant subtracta restituant hoc praecipit dimissis curiae cum omni substantia patrimoniis suis[1]

c.105 cui similis lxxx contra *x* quicumque principes facti cupiunt suo liberos a curia liberari suos debere subministrare filios[2]

c.106 cuii curiales honoribus perf⸢unc⸣tos qua debent patriae persoluant[3] [a]

c.107 cuiii curiali si qui heres extiterit oportere eum pro portionis suae qualitatem functionem persoluere

c.108 cuiiii officialem curiae non debere nec poenae speciae uel aestimationis subdi nisi qui ex curia fugiens militauerit

c.109 cx curiales iubet postquam omnia persoluerint ad agnotesiam inuitos non conpelli ergo quodsi omnia reddiderint et necessarium sit utilitati publicae propter nominis condicionem inplere cogendi sunt

c.110 cxi curiales repetentes quemquam in curia non apud alterum sed apud proprium cognitorem debere *si* tamen si nullum patriae forum quam patriae appeletur in fine uero similis iiii et lxx[4] [b]

c.111 cxii haec contraria est hic de uiuis superius de mortuis locutus est ut nemo derelinquens curiam aut filium aut extraneum substituat[i]

c.112 cxiii sacerdos id est arcariais idem in illa ciuitate fieri debet qui suae patriae plura persoluit[5] [ii]

c.113 cxiiii transfugas praecipit unumquemque suae patriae reuocandos quicumque aut officiales sunt aut militant

c.114 cxu curiales qui se ad domum regiam confugiunt reuocari debere[iii]

c.115 cxui clericos ex curialibus factos alios suo loco idoneos subdere

1 ms: 'curiae'

2 ms: 'similis'; *x* H: ... M: <-->; cx? xx *et* lx *sont probablement exclu*

3 H, M: perfunctos

4 debere si [*ou* s(ed)] tamen si H: *repetant* si quidem M: *de*bere tamen si quidem

5 ms: 'sacerdos id est'

a qua L: qua *in the late Latin use for* quae

b nullum] patriae H, M: *del.*

i contraria H, M: *cf. CTh 12.1.90, 91, 98*

ii arcariais *CTh*: archierosyne

iii domum regiam H, M: *CTh* domus nostrae

c.116 cxuii similis uiiiixc et uiii et lxx de scolasticis immunibus non esse[a]

c.117 cxuiii priorem curiae fraudulentus uel decoctor repertus fuerit et a suis prioribus et. a iudice plumbo mactari

c.118 cxuiiii curiales per ambitionem nationis suae non mutare fortunam sed nec uel ipse sit otiosus a muniis filium subrogans uel sit quasi otiosus senator repertos curiae uel ciuibus reuocandos superioribus similis[1 b]

c.119 cxuiiiii fugientibus curialibus bitiniae ciuitatis haec scribta est ut fugientes et patriam et munia ciuitatis non persoluentes edicto admoniti si reuersi non fuerint in eorum loco de militantibus apud iudicem subrogentur patrimonis fugentum acceptis

c.120 cxxi curiales agentibus in rebus factis curiae restituendis

c.121 cxxii uiiiii et xl similis. superius usque ad episcopi gradum patrimonium immune esse praeceperat distinctione salua modo uero et inferiorem gradum in clericis praecepit custodiri

c.122 cxxiii iubet eos qui nec ⸢propin⸣qui sunt curiae honoris insignibus decoratos nec parentaelae sunt obnoxii senatoribus donatis honoribus pe⸢rma⸣nere. qui uero ut nati sunt curiam sortiti sunt eiusdem condicionis gradu perman⸢eat adi⸣piscatur honores sic tamen ut a sua pa...dat[2]

c.123 cxxiiii similis u et .c. similis lxx. et. uiii et .c. et uiii et .l.

c.124 cxxiiiii acceptam filiam curialis uel principalis. si moriens in eum hereditas defunctae uxoris peruenerit curiae obnoxius fiat. si tamen nullis priuilegiis adiuuetur

c.125 cxxui contraria actuariis militiae priuilegium denegat ex curia descendente[3]

c.126 cxxuii principales iubet conpletis omnibus muniis corporalem non debere iniuriam sustinere similis. cxuiii

c.127 cxxuiii conpletis muniis omnibus suae curiae tertio loco comes fiat ut nec damnum nec corporalem iniuriam patiatur sic tamen ut suae origini sit deuinctus.

1 ms: subroga‘ns’re

2 H: *....qui M: propinqui; H, M: permanere; H: permaneat adipiscatur, M: *perman*eat *adi*piscatur; H: sua patria *non disce*dat, M: sua <-->dat

3 ms: actuari⟦o⟧‘i’s

a immunitas H: *leg.* immunes eos

b nationis H: *leg.* nativitatis

c.128 cxxuiiii militantem iubet. nullam uexationem inpingere curiali uel molestiae iniuriam

c.129 cxxuiiiii superioribus par xi et uiii .xl

c.130 cxxxi similis u⌜iii⌝ et l[1]

c.131 cxxxii in termis suburendis ueterem consuetudinem debere seruari

c.132 cxxxiii

c.133 cxxxiiii iubet tam in agris positos quam in ciuitate ut quicumque reperti fuerint locupletes curiales fieri oportere pauperes militare similis uii. et .xc hic generaliter ibi specialiter formauit

c.134 cxxxiiiii praecipit curiales diuersis iuncti officiis muniis publicis debere restitui qui iudices seu comites facti sunt muniis patriae subiacere priuilegio honoris seruato praedia uero curialium qui possederit qui neque militauerit neque in aliquo honore munitus est ipsorum functionibus subrogari haec uii et l et nonae et lxxx una iubet intra lustrum altera intra decennium hic uero absolute locutus est ut lxxxiii similis

c.135 cxxxui curialem uacationem non *m*⌜e⌝reri nisi principis iussu ueritatis propter[2]

c.136 cxxxuii duas res praecipit ut qui debitores sunt curiae debitum soluant et qui priuilegium aliquod habuerint a curia reddere non cogantur

c.137 cxxxuiii similis cxxxu in hac hoc plus habet ut incolae uel uacantes ad munera constringantur ex materno uero latere ad curiam pertinentem ad curiam non debere constringi

c.138 cxxxuiiii curiales conpletis mu⌜nii⌝s honorati facti equorum functione non addicantur[3]

c.139 cxxxuiiiii curiales qui pro debito publico militauerunt patriae debere restitui

c.140 cxli ui et .lx similis

c.141 cxlii similis cxxxuiii

c.142 cxliii in curialium nominationibus si occupati aut necessitate aut infirmitate aliqui fuerint maxima pars esse debet[a]

c.143 cxliiii similis .uiii et .l

[1] H, M: uiii

[2] H, M: mereri

[3] ms: 'cxxxuiiii'; H, M: muniis

[a] esse M: *leg.* adesse

c.144 cxlu superiori similis
c.145 cxlui non tenet
c.146 cxluii iubet ut si qui ex potentibus curialem debitum fugientem publicum susceperit quinque libras auri multa percutiatur
c.147 cxluiii similis .cii. palatinos praecipit sub prosecutoribus patriae reuocari si qui uero sub praetorem sunt dimittendos sic tamen ut munia patriae suae in posterum soluant
c.148 cxluiiii inutilis est
c.149 cl curiales curia deficiente cupientes se honeribus excusare non possint sed nauiculariorum patrimonia quocumque modo id est coniunctionis adfinitatem adquisita muniis utrisque diuidatur
c.150 cli curiales adeptos honorariam dignitatem ordinariis iudiciis subiacere
c.151 clii trium praesentia curialium gesta confici iubet
c.152 cliii contraria est superioribus iii et .lxx[i]
c.153 cliiii uiii et .xxx. contraria est
c.154 clu similis *x* et .lxxxuiiii et .uii et .l[1]
c.155 clui similis iiii et .x. inlustrium filios ab honoribus excusans.
c.156 cluii omnes ordines ac si aliquos honores meruerint a muniis publicis excusari non liceat
c.157 cluiii cuiuscumque religionis sint ad functionem teneantur
c.158 cluiiii curiales ex iudeis fieri iubet centesimae similis est
c.159 clx curiales qui administrare uoluerint ablatis honoribus partem mediam sui patrimonii esse multandos[a]
c.160 clxi haec inutilis est et non tenet.
c.161 clxii haec contraria est cxliiii ibi enim intra quinquennium hic intra annum iubet. eos discendentes curiae praesentari. qui si edicto proposito redire noluerint in loco eorum succedentes ipsorum donentur patrimoniis.
c.162 clxiii curiales praecepit qui se ad corpus centenariorum conferunt a iudicibus prouinciarum curiae reuocandos.[2]
c.163 clxiiii haec uiiii et xl similis est.

[1] H: ... M: <->
[2] p(ro)u(inciarum)

[a] uoluerint M: *leg.* noluerint

[i] H, M: *num. xlvi? cf. c.87, 98, 116*

c.164 clxu derelicta curia quisque si militauerit lite pulsatus fori praescribtione eum uti non posse

c.165 ⸢clxui⸣ iudeos descendentes de genere curialium curiae reuocandos.

c.166 clxuii haec inutilis est

c.167 clxuiii cxuiiii similis est

c.168 clxuiiii .iii et .lxxx similis. contrariae .luii lxxxuiiii et .⸢lx⸣xu[1]

c.169 clxx censu antiocenae curiae erecto firmari debere

c.170 clxxi cxl similis

c.171 clxxii principes in gallia curialium. quindecennium debere conplere et qui ante sexenium discesserat patriae reuocari modo iubet. ut nobiles honores adeptos. non per ordinem qualiter euentus dederit liberentur aut infirmitate aut necessitate aut actione quodsi his casibus non potuit adimplere dato sane suffragio tamquam prior curiae suae ab omnibus habeatur[a]

c.172 clxxiii in kapite viiii et .lx. similis. in fine. aequa est .iiii et .xl. et .cxxii

c.173 clxxiiii haec inutilis est

c.174 clxxu magistratum sine poena fasces adtollentem curialemque foris terminos suae ciuitatis non transgredi

c.175 clxxui curiales in officium magistri militum demig⸢rantes⸣ prosequentibus suae ciuit⸢atis or⸣dinibus iudici praesentandos ut siue lis emergat audiantur. uel aut uoluntati munia subeant aut inuiti propriae curiae mancipentur[2]

c.176 clxxuii inutilis est

c.177 clxxuii amore prouinciae suae quisquam si curialis fiat debere eum suae patriae munera sustinere tantummodo hi qui uolumtate accedunt ad curiam praesentibus curialibus et ordinibus incorporandi sunt

c.178 clxxuiii ex curiali origine mulier ueniens facit filios curiales. uel ex ingenua matre nascentes curiae nexibus obligantur

c.179 clxxuiiii senatusconsultum claudianum etiam in curialibus custodiri ita ut iure denuntietur a curia mulieri ita sibi uacantes tenendos. ad curiam item in reddendo et reuocando curiali condictio

[1] H, M: lxxu

[2] H: demig*rantes*, ciuit*atis or*dinibus M: demig*rantes*, ciuit*atis or*dinibus

[a] actione H, M: *pro* aetate *ut ex constitutione colligitur*

non admittitur sed nec cum nouiter incorporantur contradicenti poena proposita

c.180 clxxx curialem adspiran⸢tem a⸣d honorarios codicil⸢los⸣ praefecto urbi datos neque suscipi neque allegari debere[1]

c.181 clxxxi si curialis aliquis esse dicatur et contradicat intra tres menses causam esse dicendam poena iudici proposita item si curiales ad militiam conuolauerint nisi pro se uicarios subrogauerint reuocentur ad curiam ut manus iniectionem habeant ciuitas in curiali suo quem dicit item curiales et collegiatum reuocandos et ut apparitorem iudex profugum persequatur.[a] [i]

c.182 clxxxii similis quadragesimae primae

c.183 clxxxiii superiori similis

c.184 clxxxiiii curialem liberi et coortalini seu expleant munia seu nonnumquam curiis liberantur

c.185 clxxxu post acceptam securitatem discuti neminem posse

c.186 clxxxui curialem pro possessore adteneri non posse

c.187 clxxxuii ex curialibus senatores facti et senatoria honera et curiae sustinebunt et eorum filii ad functionem quominus tenebuntur

c.188 clxxxuiii neque decurio neque decurionis filius uel ad militiam uel ad aduocationem conuolantes a curia liberari possunt si nihil ⸢---⸣ tenetur uel eius ...[2]

c.189 clxxxuiiii alexandrini ordinis primates numero quinque non torquendos nec questioni subdendos nec capitaliter puniendos etsi crimen admiserint sed in pecuniam puniendos

c.190 ⸢clxx⸣*x*x

c.191 *c*xci

c.192 cxcii

SCTh 12.2 *De praebendo salario*

c.1 annonas de publico nisi cui princeps iusserit non praebendas

[1] H, M: adspirantem ad, codicillos

[2] H: possunt] nisi omnis .... tenetur vel eius .... M: possunt] si nihil *omnis* <--> tenetur uel eius...

[a] contradicat H: *leg.* condicat M: *ita cod. non recte*; quem M: *add.* suum

[i] reuocandos H, M: *postrema desunt in CTh*

SCTh 12.3 *De praediis et mancipiis curialium sine decreto non alienandis*

c.1 i ⌜de⌝cur*r*⌜io aliquid ue⌝n*de*re de rebus suis nisi gestis causas edocuerit non permittitur. item qui sub iudicis conscientiam et confectionem gestorum aliquid uendiderit deuicto possessore postea queri non potest[1]

c.2 curialis uendere aliquid sine decreto iudicis in quo causas idoneas comprobauerit proibetur

SCTh 12.4 *De inponenda lucratiuis descriptione*

c.1 ad quem de bonis curialis possessio lucratiua adquisitione peruenerit quattuor siliquas annuas ex ea inferre cogitur ciuitati

SCTh 12.5 *Quemadmodum munera ciuilia indicantur*

c.1 duumvir succe*ss*⌜o⌝rem sib*i n*.*m*.. necc... r p*eri*culo suo. ...*i*mtuturum[2]

c.2 sacerdotales et flamines et duumviros ab honeribus immunes haberi

c.3 curialem post expleta munia ad curiam reuocari non posse

SCTh 12.6 *De susceptoribus praepositis et arcariis*

c.1 i creatorem ad ea teneri quae nominatus et creatus intulerit detrimenta

c.2 ii fiscalium solutionem non per singulos fundos summatim inferri et quouis in loco posse et infra annum quouis tempore quod si suscipere contemnant qui solent exigere tenentur ad duplum ab inferentibus super hoc contestatione deposita

c.3 iii ⌜---⌝

c.4 ⌜---⌝no..no/ ⌜---⌝palatio./ ⌜---⌝

c.5 iiii orreorum susceptores si fide dicentum fides fecerit tunc demum praeses ne damnum rei publicae fiat perspicere debeat. ex diuersis officiis idoneos repperire sic tamen ut nullus substantior per gratiam excusetur quodsi fuerit quisquam excusatus et excusa[3] [i]

[1] ms: ..cur*r*........*nde*/re H: decurio aliquid uendere M: <--->

[2] ms: succe*ss*⌜o⌝r(em/s)

[3] ms: ‘iiii’

[i] sic tamen H: *haec oppositio de subst. non extat in CTh*

c.6 u de magist*ri* militum officio illi eligendi sunt qui armis aut armorum non subiiciuntur tegminibus de aliis uero officiis ut anterior lex praecipit eligi debere palatinos militia expleta muniis ciuilibus subdi[1]

c.7 ui superioriq( ) similis decuriones proibet susceptores specierum esse officialibus subditis idoneis. sed mutari eosdem per singulos annos. tabulariis sociatis quodsi et honoris gradus susceperint necessitatem inpositam inpleant functionis[2] [a]

c.8 uii nominatores susceptorum esse obnoxios si non sunt idonei[b]

c.9 uiii in illiricum *sus*⌈cep⌉to*ris* constitutio n. offici fe*r* in africam... uetus consuetudo ser*ua dat*

c.10 uiiii nouos susceptores creatos et praeteriti et praesentis anni species suscipiant

c.11 x sextae similis quodsi cupit permanere in eodem actu non prius permittatur nisi anni prioris rationibus redditis

c.12 xi nullum debere perquirere solidorum propter de quo collecti sint titulo[3]

c.13 xii superiori similis ut solidi si integri sint et non falsati massae misceantur quia solebant mutare solidos et pro aureis aeneos miscere iubetque ut auri massa transmissa in septuaginta duobus solidis diuidendam[i]

c.14 xiii exactores domus regiae singulas centesimas debere reddere[4] [ii]

c.15 xiiii possessores in anno tertio annonam persoluere sic tamen ut a possessore susceptor frumenti singulas centesimas a prouincialibus suscipiant[5] [c]

1 ms: 'u', magist.; H, M: magistri
2 ms: superioriq$_c$
3 ms: p(ro)p(ter) W: p(rae)p(ositum)?
4 ms: deb(er)ere
5 ms: posses's'ore

a q$_c$ W: *normaliter pro* quia
b idonei H: *add.* qui ab iisdem fuerint nominati M: *videtur librarius nonnulla quae sequebantur praeterisse*
c ms. ter(tio) H, M: *leg.* ter

i aeneos H, M: *CTh* adulterinos
ii *v. SCTh 10.1.9 pour sa* gemina, *où ils sont les colons qui doivent payer les* centesimae.

c.16 xu de suscepti⌈s fru⌉mentis regalibus orreis deportatis suggerentibus *a*a.[1]

c.17 xui per singulas dioecesis singulos esse susceptores ita ut pro brebi tempore pro susceptione facta poecuniae[a]

c.18 xuii prouinciae iubetur susceptoribus ut non confuse uel dent se securitates uel accipiant pro qua re et de quibus titulis[2] [b]

c.19 xuiii singulae stationes mensuras proprias et pondera habere debere

c.20 xuiiii iubet tam susceptores quam exactores actis fieri in conspectu omnium curialium

c.21 xx modios aeneos lapideos sextarios pariter conlocari praecipit per singula loca et per singulas ciuitates ut nullus aut subripiat aut inducatur susceptoribus trittici quinquagesimam partem ordei quadragesimam uini et laridi uicesimas dari partes

c.22 xxi exactores perpetuos non esse ne longinquitas uexationem prouincialibus ingerat quodsi raritas fuerint tunc bienniales sint[3]

c.23 xxii susceptores praesentibus defensoribus species uel metrum iugerum possessores cum quantitate praescribere

c.24 xxiii sextae similis sed hoc praecipit ut susceptores specierum praesente praefecto annonae debere audiri

c.25 xxiiii palatinos praecipit susceptionis subire officium facultates fideiussorum sub ueritate describtas

c.26 xxu securitates lectas et semel publicatas binis susceptoribus inputari debere

c.27 xxui qui apocas faciunt ne fraus possessoribus fiat usque quo indictio conpletur manere.[4]

c.28 xxuii poecuniae militibus expensae testificatione actorum nihil exinde iudices petere posse

c.29 xxuiii ex negotiatoribus debere eligi ad aurariam collectionem eligendos idoneos. rursus praecipit ut non solum ex negotiatoribus sed etiam ex alio corpore[c]

1 H: susceptoribus *fru*mentis, ap*ochas* M: suscep*toribus fru*menti, a al<->.(?); *mais la première lacune ne permet que trois ou quatre caractères, tandis que la restitution de M demande au moins cinq; aussi il est* frumentis *et pas* frumenti, *et la constitution ne traite pas de* susceptores

2 ms: se/ securitates

3 ms: bienni/ales

4 ms: usq(ue)‘q(u)o’

a poecuniae H: .... M: *videtur librarius nonnulla quae sequebantur praeterisse*

b se *scil. del.*

c debere eligi H: *del.* M: eligi *del.*

c.30 xxiiiii tabularioi duo cum duobus susceptoribus prouinciae disponant*ur* hic segregat praefecti praetorii arkam a comite sacrarum[1]

c.31 xxx proconsulare officium susceptionis uestium cura debere suscipere absque illis curialibus qui in eodem officio militarunt

c.32 de prouinciis aurum exactum arkariis debere tradi sic tamen ut possessoribus non fiat inlationis dispendium sane ut arkarius designet ex quibus titulis aurum suscepit inlatum praecipit ut quidquid ex prouincia dirigitur tam praefecto quam etiam comitibus aerario sub relatione iubetque palatinum ut si excesserit in iudicem prouinciae praefectus dirigatur uerum etiam prouinciali si palatinus molestiam inpinxerit et ulcisci despexerit

c.33 curiales orreorum laridi custodes esse in proconsulari principalem non debere proponi[a]

SCTh 12.9 *De his quae ex publica conlatione illata sunt non usurpandis*

c.2 in arca positam poecuniam aliquo titulo non debere dari nisi iussione amplissimarum potestatum

c.3 iudices non habere licentiam in poecuniis rei priuatae exactis[2]

SCTh 12.10 *Ne praefectianus exactoris uel curiosi uel horreorum custodis fungatur officio*

c.1 praefectianos contra principale praeceptum uexationem prouincialibus facientes pro suo lucro uel questu uel orreorum curam gerere praesumenter tales praecipit orrearios fieri uel imperatori de eis referri[3]

SCTh 12.11 *De curatoribus kalendarii et fideiussoribus eorum*

c.1 curatores sunt kalendarii qui poecunias publicas usuris dant poecuniam publicam iubetur tam apud uiuos quam apud eorum heredes siue defuncti fuerint siue uiui ut idoneos reliquerint permanere soluentes annuales usuras quodsi aut aliquid de rebus suis donauerit aut uendiderit secundum eam rem debere repeti quanti il-

1 ms: dispon‘...’ant*ur*; H, M: disponantur; W *lit* tabularios duos, *mais le «s» de* duos *manque, et le verbe demande un nominatif.*

2 ms: rei p(riuatae)

3 ms: e⟦o⟧‘is’

a proconsulari M: *add.* prouincia *ut ex ipsa constitutione colligitur*

lo tempore quo kalendarius factus eualere poterant singulique pro rata rerum possibilitate ad persoluendum constringi ut etiam ipsi contra debitores fisci personalem habeant actionem quodsi patrimonio distracto maximam partem quantula remanserit ad idoneum transferatur. quodsi res suas cesserit fisco pro debito iure emptoribus emere liceat donatis uero rebus principis iussu eum esse obnoxium uel kaput cum usuris exigatur[1]

c.2 superiori similis sed hic de arkariis frumenti uel olei iubet et quomodo superius de p*oecun*iis[2]

SCTh 12.12 *De legatis et decretis legationum*

c.1 i licentiam esse in coetu publico uel decreto fi*eri* uel legatu ordinato libere loqui[3]

c.2 ii apud gentem maximitarum annum tantum permanere[a]

c.3 iii gestorum seriem apud iudicem ordinarium factam praefecto mandari ut si iusta sit suscipiatur sin minus refutetur. qua uero praefecto dubia sunt praecipi nuntiari[4]

c.4 iiii ciuium tractatum non debere unius uolumtate mutari sed aut praefecto data inpleatur aut ad principem deferatur[b]

c.5 u litteras legatis gestantibus gentilium signari ne uel signatae aperiantur. aut pro paru numero maiuit addatur[5] [c]

c.6 ui legatum iniusta ferentem patriae suae cum iniuria reuocandum

c.7 uii dum q( ) ad comitatum legatio mittitur non per singulas causas singulos. sed debere pro prouincia mitti ut quae necessaria sunt in uno mittantur sub iudice ordinario gesta confecta[6] [d]

c.8 uiii legatio libere ad principem de prouincia mitti

c.9 uiiii aut duae prouinciae aut duae discisiae tractantibus in una relatione suggerre sua pro utilitate iudicis contrarietatem non habeant euectionem ei tribui unius redae hoc si duae prouinciae

1 ms: 'e'ualere

2 H: ...., M: p<e>niis, *forsan* pecuniis?

3 ms: decret⟦u⟧o⟦m⟧, legatu⟦m⟧ordinato; fi*eri* H: ......, M: <->

4 ms: 'iii', ⟦or⟧iudicem

5 ms: 'u'; maiuitaddatur: *peut-être le copiste a lu* t *au lieu de* s, *écrite dans une cursive, comme dans SCTh 12.1.103?*

6 ms: 'dum'⟦a⟧q(uae?), *peut-être la ligne verticale à travers de* q *n'est que la rature de cette lettre et pas une correction de* a *en* q *avec abrévation?*

a maximitarum H, M: *pro* axumitarum (*CTh* gentem Axumitarum)

b data M: *add.* petitio *a librario praetermissum ut ex ipsa constitutione colligitur*

c W: maiuit *is, I think, only* maius *smudged*

d debere M: *librarius hic v.* tres, *ut ex constitutione colligitur, omisit*

mandarint quodsi singulae singulos direxerint singulas angarias accipiant

c.10 x legatio mandata praefecto praetorio debetq( ) in praetorio relegi finem non acceptura principis seruatura iudiciis[1]

c.11 xi nullum audiri iubet de prouincia uenientem sine litteris aut decreto[2]

c.12 xii in extraordinario concilio dum legatio uel ad praefectum uel ad principem mittitur ad iudicem ordinarium de ea re non debere referri sed in legationibus principi directis solis praefectis licentia est cognoscendi sic tamen concursum fieri prouincialium ut non in multis ciuitatibus sed in una concurrant, qui honorati primates sunt ex praefectis exceptis tamen sic ut de quod tractatur in ipsorum domibus sedentibus in notitiam deducatur sententiam ferendam in publico et quod maior pars elegerit inpleatur

c.13 xiii conuentus fieri ciuium uniuersalis in opulentiori fieri ciuitate et tractatus uel in aede publica uel in foro fieri debere honoratos salua sui reuerentia illuc proficisci ubi multorum concursus interest uel per procuratorem si non potest suam mandare sententiam

c.14 xiiii missae legationes ad principem prius non debere perduci nisi prius allegata praefecto[3]

c.15 xu curialis unusquisque in curia conueniens quotiens concursus fit curialium debere suam allegare sententiam sua subscriptione praefectis augustalibus ut ab ipsis praefecto praetorio dirigantur

c.16 xui legatos de ciuitatibus directis diuino numini praesentandos

SCTh 12.13 *De auro coronario*

c1. i aurum coronarium est quod collectum pro aedibus publicis pro reparatione proficit quod uolumtate datur uel ad principis coronam[i]

c2. ii haec lex superiori contraria in hac tantummodo senatores excipit possessores cum curialibus debere cognoscere[ii]

c3. iii hic omnes excusat curiales praeter

[1] ms: debetq$_c$

[2] ms: audir⟦e⟧i, litter⟦a⟧is

[3] ms: 'missae'

[i] H: *haec interpretis est declaratio, non CTh* M: *hanc definitionem diligentiae interpretis omnino debemus*

[ii] H, M: *expl.* glebalem praestationem recognoscere, *ut e constitutione colligitur*

c4. iiii aurum praecipit pro coronis datum coronis id est inperii coronam ibi proficere ubi datum est uel ad signorum ornamenta ne corruptionem materia patiatur[1]

c5. u similis primae

c6. ui aurum coronarium inuitis ablatum restitui .satrapibus coronas offerentibus

SCTh 12.16 *De mancipibus*

c.1 S2: multae lectiones ad hunc titulum pertenentes iacent libro iiii titulo de uectigalibus et commissis

[1] ms: ⟦.⟧‘i’d